

Наталія ШЕРТВИТЕНС

Голова Громади українців міста Вільнюс

Яків Головацький очима сучасника

Громада українців Литви, створена 35 років тому, з самого початку основними напрямками своєї діяльності визначила: об'єднати українців Литви з метою збереження та розвитку української мови і традицій, вивчення спільної історії Литви та України. Значну увагу приділено визначним діячам, які залишили свій слід в історії обох країн. З отриманих шкільних знань було відомо про вільнюський період життя Тараса Шевченка, і що у Вільнюсі похований Яків Головацький – професор, український мовознавець, етнограф, фольклорист, поет, перекладач, священник. Світлої пам'яті філологиня, перекладачка Надія Непорожня, працюючи у Вільнюському університеті вивчала діяльність Якова Головацького, писала монографію про його діяльність, але праця залишилася незавершеною, а її архіви недоопрацьовані. На численних заходах були акцентовані раніше визнані мовознавчі здобутки Якова Головацького, а також досліджені нею матеріали. Знаменно, що народжені одного року (1814 р.) назвичайно талановиті Тарас Шевченко і Яків Головацький проживали у Вільнюсі в різні роки і в різних історичних умовах, але їх оцінюють по-різному. І якщо Тарас Шевченко став символом нації, то Якова Головацького, який мав стати другим Шевченком в Галичині, тепер вважають зрадником української ідеї. Яків Федорович Головацький, відомий також під літературними псевдонімами Гаврило Русин, Балагур Яцько, Яцько Чепеленко, Галичанин, Ярослав Головацький, Я.Г-кій, Я.Г., Я.Ф., Я.Ф.Г., – народився 17 (29) жовтня 1814 р. на Бродівщині – у селі Чепелі Королівства Галичини та Володимирії, Австрійська імперія (тепер – Бродівський район Львівської області) в сім'ї греко-католицького священника. На прикладі життєвого шляху Якова Головацького можна дослідити, як значна більшість галицької інтелігенції та парохів Української греко-католицької церкви (УГКЦ) перейшли на позиції історико-культурної і мовно-духовної єдності українського та російського етносів, що неминуче привело Галичину до приєднання до Російської імперії. У доповіді представлено життєвий шлях і стисла характеристика наукового доробку Якова Головацького.

Ключові слова: *Яків Головацький, Україна, життєвий шлях, просвітництво.*

Григорій ДЕНИСИК

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

Белігеративні ландшафти Поділля періоду Великого князівства Литовського

Досліджено белігеративні (від лат. *beligero* – вести війну) ландшафтні комплекси, що формуються у процесі підготовки та проведення воєнних дій. У XIII ст. за часів князівства Литовського були частково відновлені та побудовані нові белігеративні (фортеці, оборонні вали, оборонні лінії та укріплені пункти)